

ТӨСӨЛ 2025.02.22

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн
2025 оны ... сарын ...-ны өдрийн
... дугаар тогтоолын хавсралт

**“МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ” ХУВЬЦААТ КОМПАНИЙН
УУЛ УУРХАЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АРИЛЖААНЫ
ТӨЛБӨР ТООЦООНЫ ЖУРАМ**
/Шинэчилсэн найруулга/

УУЛ УУРХАЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АРИЛЖААНЫ ТӨЛБӨР ТООЦООНЫ ЖУРАМ

НЭГ.ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ	2
ХОЁР.АРИЛЖААНЫ ТӨЛБӨР, ТООЦОО.....	2
ГУРАВ. ХУДАЛДАГЧИЙН БАЙРШУУЛАХ БАТАЛГАА, ХУДАЛДАН АВАГЧИЙН БАЙРШУУЛАХ ДЭНЧИН	2
ДӨРӨВ. АРИЛЖААНЫ ГЭРЭЭНИЙ ТӨЛБӨРИЙГ ГҮЙЦЭТГЭХ.....	5
ТАВ. АРИЛЖААНЫ ШИМТГЭЛ.....	5
ЗУРГАА. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА.....	5

УУЛ УУРХАЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АРИЛЖААНЫ ТӨЛБӨР ТООЦООНЫ ЖУРАМ**НЭГ.ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ**

- 1.1. Энэхүү Уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжааны төлбөр тооцооны журам (цаашид “журам” гэх)-аар "Монголын хөрөнгийн бирж" ХК (цаашид "Бирж" гэх)-ийн уул уурхайн бүтээгдэхүүний спот, форвард гэрээний арилжааны төлбөр, тооцоог гүйцэтгэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна.
- 1.2. Уул уурхайн бүтээгдэхүүнд суурилсан фьючерс, опцион, санхүүгийн хэрэгслийн төлбөр, тооцооны үйл ажиллагааг энэ журмаар зохицуулахгүй.
- 1.3. Энэхүү журмаар зохицуулаагүй бусад харилцааг Иргэний хууль, Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хууль, Компанийн тухай хууль, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль, холбогдох бусад хууль тогтоомж, Санхүүгийн зохицуулах хороо (цаашид “Хороо” гэх) болон Биржээс баталсан бусад журам, заавраар зохицуулна.
- 1.4. Энэхүү журмыг Бирж, Биржийн арилжаанд оролцогчид, Биржийн зах зээлийн бусад оролцогчид дагаж мөрдөнө.
- 1.5. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн дэнчин, үүргийн хэрэгжилтийн баталгаа, арилжааны шимтгэл, бүртгэх үйлчилгээний хөлсийг Бирж өөрөө арилжааны банкаар дамжуулан гүйцэтгэнэ.

ХОЁР.АРИЛЖААНЫ ТӨЛБӨР, ТООЦОО

- 2.1. Биржийн арилжааны гэрээний үнийн дүн нь системд хийгдсэн хэлцлийн нийт үнийн дүнгээр, арилжааны валют нь зард тусгагдсан валютаар тодорхойлогдоно.
- 2.2. Энэхүү журмын Гуравдугаар бүлэгт заасны дагуу Худалдагч нь баталгаа, Худалдан авагч нь дэнчинг тус тус байршуулсны үндсэн дээр Биржийн арилжаанд оролцоно.
- 2.3. Гэрээний үнэ, үүргийн хэрэгжилтийн баталгаа, дэнчин, арилжааны шимтгэлийг гадаад валютаар илэрхийлж болно.
- 2.4. Энэхүү журмын 2.3-т заасан валют (ам.доллар, юань)-ыг худалдагч тодорхойлно.
- 2.5. Биржийн бүртгэх үйлчилгээний хөлс, арилжааны шимтгэл нь журмын Хавсралт 1-т заасан хэмжээгээр тодорхойлогдоно.

ГУРАВ. ХУДАЛДАГЧИЙН БАЙРШУУЛАХ БАТАЛГАА, ХУДАЛДАН АВАГЧИЙН БАЙРШУУЛАХ ДЭНЧИН**ХУДАЛДАГЧ БАТАЛГАА БАЙРШУУЛАХ**

- 3.1. Худалдагч нь Хавсралт 2-д заасан хэмжээгээр үүргийн хэрэгжилтийн баталгааг дараах байдлаар гаргана. Үүнд:
 - 3.1.1. Биржийн тусгайлан нээсэн харилцах дансанд мөнгөн хэлбэрээр байршуулах;
 - 3.1.2. арилжааны банкнаас гүйцэтгэлийн баталгааг гаргуулах.

ХУДАЛДАГЧИЙН БАТАЛГААГААР ХАНГУУЛАХ ҮҮРЭГ

- 3.2. Худалдагчийн энэ журмын 3.1-т заасан үүргийн хэрэгжилтийн баталгаа нь Биржийн арилжаатай холбоотой дараах үүргийг баталгаажуулна. Үүнд:
 - 3.2.1. Биржид бүртгэх үйлчилгээний хөлс төлөх үүрэг;
 - 3.2.2. Арилжааны системд хийгдсэн хэлцлийн дагуу гэрээг бичгээр байгуулах үүрэг;

- 3.2.3. Арилжааны гэрээнд заасан хугацаанд бүтээгдэхүүнийг нийлүүлэх үүрэг.
- 3.3. Худалдагчийн үүргийн хэрэгжилтийн баталгааг арилжааны гэрээг талууд баталгаажуулж, арилжааны системд ирүүлэх, бүтээгдэхүүнийг худалдан авагчид нийлүүлж дуусах хүртэл битүүмжилнэ.
- 3.4. Бирж нь 3.2.1-т заасан үүргийг тэргүүн ээлжид хангуулж бүртгэх үйлчилгээний хөлсийг баталгаанаас суутгаж болно.

ХУДАЛДАГЧИЙН БАТАЛГААГ БУЦААХ, ШИЛЖҮҮЛЭХ

- 3.5. Бирж захиалгыг бүртгэхээс татгалзсан тохиолдолд худалдагчаас ирүүлсэн хүсэлтийг үндэслэн баталгааг ажлын 3 өдрийн дотор буцаан шилжүүлэх эсхүл банкны баталгааг цуцлах мэдэгдлийг банкинд хүргүүлнэ .
- 3.6. Арилжаа зохион байгуулагдаагүй, арилжаанд худалдан авагч үнийн санал ирүүлээгүй, хэлцэл хийгдээгүй, “Уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжааны журам”-д заасны дагуу арилжаа цуцлагдсан тохиолдолд худалдагч нь үүргийн хэрэгжилтийн баталгааг буцаан авах хүсэлтээ эрх бүхий этгээдийн гарын үсэг, тамга тэмдгээр баталгаажуулан, нэхэмжлэхийн хамт Биржид ирүүлнэ.
- 3.7. Худалдагч нь энэхүү журмын 3.6-д заасны дагуу хүсэлт гаргасан бол ажлын 3 өдрийн дотор буцаан шилжүүлэх эсхүл банкны баталгааг цуцлах мэдэгдлийг банкинд хүргүүлнэ .
- 3.8. Худалдагч нь үүргийн гүйцэтгэлийн баталгааг биржийн дансанд байршуулсан тохиолдолд талуудын гэрээ дүгнэсэн акт, гэрээний төлбөрийг бүрэн төлсөн баримт, нэхэмжлэхийг ирүүлснээс хойш Бирж нь ажлын 5 өдрийн дотор буцаан шилжүүлнэ.
- 3.9. Худалдагч нь үүргийн гүйцэтгэлийн баталгааг банкаар гаргуулсан тохиолдолд талуудын гэрээ дүгнэсэн акт, гэрээний төлбөрийг бүрэн төлсөн баримт, нэхэмжлэхийг ирүүлснээс хойш Бирж нь ажлын 5 өдрийн дотор баталгааг цуцлах тухай мэдэгдлийг банкинд хүргүүлнэ.
- 3.10. Худалдагч нь баталгааг буцаах хүсэлтээ ирүүлээгүй тохиолдолд баталгааг дараагийн арилжаанд ашиглах зорилгоор Биржийн дансанд хэвээр үлдээсэнд тооцно.
- 3.11. Худалдагч нь энэхүү журмын 3.2.2, 3.2.3-т заасан үүргээ хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр (хүндэтгэн үзэх шалтгаан гэдэгт гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчин зүйл, төрийн эрх бүхий байгууллагын хориг, хязгаарлалтыг ойлгох ба энэ нь эрх бүхий байгууллагын гэрчилгээ, тодорхойлолтоор нотлогдсон байна) биелүүлээгүй бол баталгааг худалдан авагчид шилжүүлнэ.

ХУДАЛДАН АВАГЧ ДЭНЧИН БАЙРШУУЛАХ

- 3.12. Худалдан авагчийн байршуулах дэнчингийн хэмжээ нь спот, форвард арилжааны хувьд уул уурхайн бүтээгдэхүүний доод үнээр илэрхийлсэн худалдах захиалгын нийт үнийн дүнгийн 10 хувьтай тэнцүү байна.
- 3.13. Худалдан авагч нь арилжаа эхлэхээс 30-аас доошгүй минутын өмнө энэ журмын 3.12-т тодорхойлсон дэнчинг Биржийн тусгайлан нээсэн дансанд байршуулсан байна. Тус хугацааг хэтрүүлсэн тохиолдолд арилжаанд оролцуулахгүй.
- 3.14. Дэнчинг байршуулахдаа худалдан авагч эсхүл түүний брокер нь арилжааны банкиндах өөрийн нэрийн данснаас шилжүүлэх бөгөөд гүйлгээний утга хэсэгт Биржийн арилжааны систем дэх компанийн бүртгэлийн дугаар, компанийн оноосон нэр, дэнчингийн зориулалтыг тусгасан байна.
- 3.15. Хэрэв худалдан авагч нь гуравдагч этгээдийн данснаас дэнчинг шилжүүлсэн

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжааны
төлбөр тооцооны журам

тохиолдолд дэнчинг байршуулсан гэж үзэхгүй. Тухайн мөнгийг шилжүүлсэн дансанд анх орж ирсэн валютаар, банкны гүйлгээний шимтгэлийг хассан дүнгээр нэ даруй буцаан шилжүүлнэ.

ХУДАЛДАН АВАГЧИЙН БАЙРШУУЛСАН ДЭНЧИНГЭЭР БАТАЛГААЖИХ ҮҮРЭГ

- 3.16. Худалдан авагчаар шалгарсан этгээдийн энэ журмын 3.12-т заасны дагуу Биржийн дансанд байршуулсан дэнчин нь биржийн арилжаатай холбоотой дараах үүргийг баталгаажуулна. Үүнд:
- 3.16.1. Биржийн арилжаанд оролцож худалдан авагчаар шалгарсан тохиолдолд Биржийн арилжааны шимтгэл төлөх үүрэг;
- 3.16.2. Арилжааны гэрээг системд хийгдсэн хэлцлийн дагуу бичгээр байгуулах үүрэг;
- 3.16.3. Арилжааны гэрээний төлбөрийг гэрээнд заасан хугацаанд төлөх үүрэг;
- 3.16.4. Арилжааны гэрээнд заасан хугацаанд бүтээгдэхүүнийг хүлээн авах үүрэг.
- 3.17. Арилжаанд шалгарсан худалдан авагчийн дэнчинг арилжааны гэрээний үүргийг бүрэн гүйцэтгэж дуусах хүртэл хугацаанд битүүмжилнэ. Энэ тохиолдолд бусад арилжааны дэнчинд тооцуулах зорилгоор ашиглахгүй.
- 3.18. Бирж нь 3.16.1-т заасан үүргийг тэргүүн ээлжид хангуулж арилжааны шимтгэлийг дэнчингээс суутгана.

ДЭНЧИН БУЦААХ, БАТАЛГААЖУУЛАХ

- 3.19. Арилжаанд худалдан авагч үнийн санал ирүүлээгүй, худалдан авагч нь тухайн арилжаанд оролцоогүй эсхүл оролцсон боловч шалгараагүй тохиолдолд худалдан авагч нь дэнчин буцаан авах хүсэлтээ эрх бүхий этгээдийн гарын үсэг, тамга тэмдгээр баталгаажуулан, дэнчин шилжүүлсэн төлбөрийн баримтын хамт цахим системээр ирүүлнэ.
- 3.20. Бирж нь энэхүү журмын 3.19-т заасан шаардлага хангасан дэнчинг буцаан авах хүсэлтийг үндэслэн ажлын 5 өдрийн дотор, худалдан авагчийн дэнчинг шилжүүлсэн дансанд, анх орж ирсэн валютаар, банкны гүйлгээний шимтгэл хассан дүнгээр буцаан шилжүүлнэ.
- 3.21. Худалдан авагч дэнчин буцаах хүсэлтийг системээр ирүүлээгүй бол дэнчинг дараагийн арилжаанд оролцох зорилгоор Биржийн дансанд хэвээр үлдээсэнд тооцно.
- 3.22. Худалдан авагч нь 3.16.2-3.16.4-т заасан үүргээ хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр (хүндэтгэн үзэх шалтгаан гэдэгт гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчин зүйл, төрийн эрх бүхий байгууллагын хориг, хязгаарлалтыг ойлгох ба энэ нь эрх бүхий байгууллагын гэрчилгээ, тодорхойлолтоор нотлогдсон байна) биелүүлээгүй бол Бирж дэнчинг худалдагчид шилжүүлнэ.

АРИЛЖААНЫ ГЭРЭЭНИЙ ҮҮРЭГ БҮРЭН БИЕЛЭГДСЭНИЙ ДАРАА ДЭНЧИНГ ШИЛЖҮҮЛЭХ

- 3.23. Худалдагч нь талуудын гэрээ дүгнэсэн акт, гэрээний төлбөрийг бүрэн төлсөн баримт, дэнчин хүлээн авах нэхэмжлэхийг Биржид ирүүлнэ.
- 3.24. Худалдагч нь журмын 3.23-т заасан баримтуудыг ирүүлсний дараа Бирж нь дэнчинг ажлын 5 өдрийн дотор худалдагчийн дансанд шилжүүлнэ.
- 3.25. Хэрэв талууд гэрээг дүгнэсэн акт үйлдээгүй буюу талуудын хооронд арилжааны гэрээтэй холбоотой маргаан гарсан тохиолдолд тухайн маргааныг талууд эвийн журмаар шийдвэрлэх бөгөөд тохиролцоонд хүрч чадаагүй бол шүүх, арбитрын

журмаар эцэслэн шийдвэрлэгдэх хүртэл хугацаанд Бирж дэнчинг аль нэг тал руу шилжүүлэхгүй.

- 3.26. Худалдан авагч нь дэнчингийн үлдэгдлийг Биржтэй хагас жил, жил тутамд тулган баталгаажуулалт хийнэ.

ДӨРӨВ. АРИЛЖААНЫ ГЭРЭЭНИЙ ТӨЛБӨРИЙГ ГҮЙЦЭТГЭХ

- 4.1. Спот гэрээний нийт төлбөрийг худалдан авагч нь хэлцэл амжилттай хийгдсэнээс хойш ажлын 5 өдрийн дотор худалдагчийн дансанд байршуулна.
- 4.2. Худалдан авагч нь форвард гэрээний төлбөрийг хэлцэл хийгдсэнээс хойш ажлын 5 өдрийн дотор урьдчилгаа төлбөр болох гэрээний нийт төлбөрийн 25%-ийг худалдагчийн дансанд шилжүүлнэ.
- 4.3. Форвард гэрээний үлдэгдэл төлбөрийг нийлүүлэлттэй уялдуулан, нийлүүлэлт хийгдэхээс ажлын 5 өдрийн өмнө тухай бүр шилжүүлэх эсхүл банкны аккредитиваар гүйцэтгэж болно.
- 4.4. Худалдан авагч нь хэлцэл хийгдсэнээс хойш ажлын 5 өдрийн дотор урьдчилгаа төлбөр шилжүүлсэн баримтыг Худалдагч болон Биржид цахимаар хүргүүлнэ.

ТАВ. АРИЛЖААНЫ ШИМТГЭЛ

- 5.1. Бирж нь бүртгэх үйлчилгээний хөлс, арилжааны шимтгэлийн нэхэмжлэхийг худалдагч, худалдан авагчид илгээнэ.
- 5.2. Тухайн арилжаанд худалдан авагчаар шалгарсан этгээд Биржийн “Уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжааны журам”-ын Хавсралт 1-т заасан хэмжээгээр нэхэмжлэх хүлээж авснаас хойш ажлын 3 өдрийн дотор Биржийн дансанд шилжүүлнэ.
- 5.3. Худалдагч нь бүртгэх үйлчилгээний хөлсийг энэхүү журмын Хавсралт 1-т заасан хэмжээгээр худалдах захиалга бүртгэгдсэнээс хойш ажлын 3 өдрийн дотор нэхэмжлэхийн дагуу Биржийн дансанд шилжүүлнэ.

ЗУРГАА. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

- 6.1. Бирж нь зах зээлийн нөхцөл байдалтай уялдуулан худалдагч эсхүл худалдан авагчаас форвард гэрээний арилжаанд хязгаар тогтоох, дэнчин болон гэрээний үүргийн хэрэгжилтийн баталгааг нэмэгдүүлэхийг шаардаж болно.
- 6.2. Худалдагч эсхүл худалдан авагч нь Журмын 6.1-т заасны дагуу нэмэлт арилжааны дэнчин болон үүргийн хэрэгжилтийн баталгааг цаг тухайд нь байршуулаагүй, эсхүл бусад зөрчил гаргасан тохиолдолд Бирж нь тухайн худалдагч, худалдан авагчийн арилжаанд оролцох эрхийг хязгаарлах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

---oOo---

“Уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжааны төлбөр
тооцооны журмын Хаесралт 1.

**Уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжааны шимтгэл, үйлчилгээний хөлсний ерөнхий
нөхцөл**

Шимтгэл, үйлчилгээний хөлс төлөх этгээд	Зуучлагчгүй гэрээ	Зуучлагчтай гэрээ
Худалдагч талын бүртгэх үйлчилгээний хөлс төлөх хэмжээ	1 багц 100,000 төгрөг	
Худалдан авагч талын арилжааны шимтгэл төлөх хэмжээ	Тухайн хэлцлийн нийт үнийн дүнгийн 0.1 хувь	Тухайн хэлцлийн нийт үнийн дүнгийн 0.08 хувь

“Уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжааны төлбөр
тооцооны журмын Хавсралт 2.

№	Бүтээгдэхүүн	Тоо хэмжээ (тонн)	Баталгааны хувь хэмжээ
1	Нүүрс	≤100,000	3%
		>100,000	1,5%
2	Төмрийн хүдэр, баяжмал	≤20,000	3%
		>20,000	1,5%
3	Зэсийн баяжмал	≤3,000	3%
		>3,000	1,5%
4	Жонш	≤3,250	3%
		>3,250	1,5%